

SCIENTOLOGY

Een Religie in Zuid-Afrika

David Chidester
Professor in Godsdienstwetenschappen

Universiteit van Kaapstad
Zuid-Afrika

oktober 1995

SCIENTOLOGY

Een Religie in Zuid-Afrika

SCIENTOLOGY
EEN RELIGIE IN ZUID-AFRIKA

INHOUDSOPGAVE

I.	Inleiding	1
II.	De Erkenning van Religie	3
III.	Religieuze Overtuigingen	5
IV.	Religieuze Rituelen	8
V.	Religieuze Ethiek	10
VI.	Religieuze Ervaring	12
VII.	Religieuze Organisatie	13
VIII.	Scientology in Zuid-Afrika	16
IX.	Referenties	19

SCIENTOLOGY

Een Religie in Zuid-Afrika

David Chidester
Professor in Godsdienstwetenschappen

Universiteit van Kaapstad
Zuid-Afrika

oktober 1995

1. Inleiding

Religies zijn onder andere specifieke menselijke experimenten om heilige tijd en ruimte te creëren. Religies markeren de heilige dagen van een heilige kalender voor bijzondere naleving, viering of herdenking. Religies markeren ook heilige plaatsen – plaatsen om te vereren, bijeen te komen, pelgrimsplaatsen – voor een speciaal soort rituelen. Door deelname aan heilige tijd en ruimte leggen menselijke wezens hun religieuze overtuigingen in de wereld vast.

Alle religies, zelfs “nieuwe religieuze bewegingen”, vinden manieren om tijd en ruimte heilig te maken. In de internationale heilige kalender van de Scientology Kerk wordt bijvoorbeeld 11 november aangemerkt als “National Founding Day, South Africa”, de dag waarop de vestiging van de eerste Scientology kerk in Zuid-Afrika gevierd wordt, de kerk die in 1957 in Johannesburg werd gevestigd. Hoewel in Johannesburg al in 1955 lezingen over Scientology waren gegeven, markeerde de vestiging van de eerste kerk daar het begin van Scientology’s georganiseerde religieuze leven in Zuid-Afrika.

Na meer dan een decennium van groei kreeg de kerk met tegenstand van de Zuid-Afrikaanse regering te maken. Onder auspiciën van het Ministerie van Volksgezondheid werd tussen april 1969 en december 1970 een formele Onderzoekscommissie ingesteld om onderzoek te doen naar de Scientology Kerk. Bij het uitbrengen van haar rapport in 1972 deed de commissie de ongegronde aanbeveling dat Scientology in Zuid-Afrika niet wettelijk als kerk of religie erkend moest worden.

Ondanks deze aanbeveling van de commissie werd het de Scientology Kerk echter toegestaan zich te registreren als een non-profit organisatie. In de internationale kalender van Scientology markeert 16 januari de feestdag “Recognition Day Africa” (Dag van Erkenning in Afrika), ter herdenking van de dag in 1975 waarop de Scientology Kerk in Zuid-Afrika als non-profit organisatie werd erkend. De kerk verwacht echter volledige wettelijke erkenning als een *bona fide* religie in Zuid-Afrika, in overeenstemming met de erkenning die Scientology elders in de wereld heeft gekregen. Wanneer dat gebeurt, kan een nieuwe feestdag toegevoegd worden aan de internationale kalender van de Scientology Kerk.

Bij het creëren van heilige ruimte heeft de Scientology Kerk in de meeste van de belangrijke metropolen van het land ruimten voor verering gevestigd. In navolging van de eerste kerk in Johannesburg, werden respectievelijk in 1961 in Cape Town, in 1962 in Port Elizabeth, in 1963 in Durban en in 1968 in Pretoria Scientology kerken gevestigd. In 1981 werd in Johannesburg een andere kerk gevestigd die Johannesburg-Noord bediende. Zoals alle heilige plaatsen zijn deze kerken plaatsen voor speciale soorten religieuze activiteiten. In deze kerken bieden gewijde geestelijken een brede reeks religieuze diensten aan, met inbegrip van zondagspreken, pastorale counseling en rituelen voor huwelijken, doopplechtigheden en begrafenissen die deze plaatsen tot belangrijke centra van het religieuze leven van Scientology maken.

Scientology is daarom, net als andere religies, een specifiek menselijk experiment om heilige tijd en heilige ruimte te creëren. Net als alle andere religies is Scientology echter ook een specifiek menselijk experiment om hoe mens te zijn. De kerk definieert Scientology zelf als een “toegepaste religieuze filosofie. Haar doel is het individu tot begrip van zichzelf en zijn leven als spiritueel wezen en in relatie met het gehele universum te brengen.”¹ Met andere woorden: de Scientology Kerk ontwikkelt een religieuze manier van mens zijn die gerealiseerd wordt in relatie tot de heilige en bovenmenselijke dimensies van het leven.

De standaard academische definities van religie neigen zich te richten op de bovenmenselijke of heilige kenmerken van religieuze werelden. In een poging om religie te definiëren die teruggevoerd kan worden tot de 19e-eeuwse antropoloog E. B. Tylor, is religie in wezen

een verbinding die boven het menselijke uitstijgt. In deze termen is religie een stelsel van overtuigingen en praktijken in relatie tot spirituele, bovennatuurlijke of bovenmenselijke wezens die boven en verder gaan dan het gewone menselijke bestaansniveau. In een andere poging om religie te definiëren die teruggevoerd kan worden tot het werk van de socioloog Emile Durkheim, is religie een stelsel van overtuigingen en praktijken, die betrekking hebben op een heilig gezichtspunt, dat een menselijke gemeenschap verenigt. Vanuit dit perspectief brengt religie een heilige betekenis en kracht in het leven door het geloven in mythes en doctrines, door rituelen en ethische normen in praktijk te brengen, door persoonlijke ervaringen en door vormen van sociale organisatie.²

De Scientology Kerk die voortkwam uit de spirituele genezingstechnieken van Dianetics die in 1950 door haar grondlegger L. Ron Hubbard waren geformuleerd, kan volgens de standaarddefinities zeker als een religie gedefinieerd worden. De academische discussies zijn echter geneigd de politieke drijfveren van ontkenning en erkenning die een rol spelen bij het definiëren van religie, te negeren. Alvorens de basiskenmerken van de Scientology religie te schetsen, is het daarom nodig hier terug te kijken op de omstreden geschiedenis van de erkenning van religie in Zuid-Afrika.

II. De Erkenning van Religie

In Westerse discussies is de term “religie” altijd problematisch geweest. Haar oude Latijnse wortel: *religio*, beschreef een authentieke manier van handelen zorgvuldig, getrouw en met een nauwgezette aandacht voor details. Die authentieke manier van handelen werd door haar tegenpool echter gedefinieerd als *superstitio*, een soort gedrag, dat gemotiveerd wordt door onwetendheid, angst en bedrog. Zoals taalkundige Emile Benveniste waarnam: het “begrip van ‘religie’ vraagt zagezegd dat van ‘bijgeloof’ door de tegenstelling.”³ Het onderscheid tussen religie en bijgeloof, het authentieke en het bedrog, het vertrouwde en het vreemde, komt onvermijdelijk neer op een basistegenstelling tussen “wij” en “zij”. In die tegenstelling wordt authentieke religie geclaimd voor “wij”, terwijl overtuigingen en praktijken die gebaseerd zijn op bijgelovige onwetendheid, angst en bedrog, toegeschreven worden aan “zij”.

Deze conceptuele tegenstelling tussen religie en bijgeloof in Zuid-Afrika heeft in Europese rapporten over inheemse Afrikaanse overtuigingen en praktijken een lange geschiedenis gehad. Tijdens de hele 19e eeuw weigerden Europese waarnemers te erkennen dat deze vormen van Afrikaans religieus leven konden doorgaan voor “religie”. Aan het begin van de 19e eeuw liet bijvoorbeeld J. T. van der Kemp, de eerste missionaris van de London Missionary Society in Zuid-Afrika, deze ontkenning van de Afrikaanse religie duidelijk zien. Verwijzend naar de mensen van de Oostkaap, stelde Van der Kemp: “Als we onder religie de verering van God

verstaan of de expressie van die verering: ik heb nog nooit waar kunnen nemen dat ze enige religie hadden, noch enig idee van het bestaan van een God.”⁴ Van der Kemp ontkende duidelijk het feit dat de mensen van de Oostkaap een echte “religie” hadden. In plaats daarvan hield Van der Kemp vol dat de Afrikanen leden onder de onwetendheid, angst en het bedrog van “bijgeloof”.

Deze weigering om Afrikaanse overtuigingen en praktijken te erkennen, hield in de 20e eeuw aan. In de jaren 20 van de 20e eeuw beweerde bijvoorbeeld de Afrikaanse antropoloog W.M. Eiselen, die tijdens de instelling van de “Grote Apartheid” in de jaren 50 van de 20e eeuw bij de Bantu Affairs Administration van H.F. Verwoerd werkte, dat de Afrikanen geen inheemse religie hadden. Eiselen hield vol dat de term *godsdiens* (religie) alleen gereserveerd moest worden voor wat hij “een hoogstaande cultuur” noemde. Aangezien een dergelijke cultuur ontbrak, konden Afrikanen volgens Eiselen wel *geloofsvorm* (geloofsvormen of -patronen) hebben maar hadden ze geen *godsdiens*.⁵ Volgens deze formule bleven de Afrikanen in Zuid-Afrika lijden onder de categorische ontkenning van hun inheemse religieuze erfenis.

De term “religies” is net zo problematisch geweest. In de Engelse taal wordt het eerste vastgelegde gebruik van de meervoudsterm “religies” gevonden in 1593, in het werk van de protestantse theoloog Richard Hooker. In tegenstelling tot het huidige gebruik, gebruikte Hooker de term “religies” om twee religies te onderscheiden: de protestantse en de rooms katholieke.⁶ Hooker zag duidelijk twee religies - de protestantse en de katholieke - waar volgende denkers er vaak maar één zagen, namelijk het christendom. Tijdens de 18e eeuw verdeelde het Europese denken over religie de wereld in vier religies, het christendom, het jodendom, de islam en het paganisme (heidendom), waarvan de laatste soms verder verdeeld werd in oud, modern en “duivels” heidendom.⁷ Tegen 1870, toen F. Max Müller zijn introductielesingen over vergelijkende godsdienstwetenschap gaf, was het aantal belangrijke religies uitgebreid tot acht: het christendom, het jodendom, de islam, het hindoeïsme, het boeddhisme, het zoroastrianisme, het confucianisme en het taoïsme met daarnaast echter een aanzienlijk aantal van wat Max Müller inheemse “religies zonder boeken” noemde.⁸ Oorspronkelijk gebruikt om christelijke verdelingen te definiëren, werd de term “religies” daarom steeds meer gebruikt bij pogingen om een wereld van religieuze diversiteit te duiden.⁹

In de 20e eeuw is over de termen “religie” en “religies” een religieus conflict blijven bestaan. Als reactie op de opkomst van “nieuwe religieuze bewegingen” in de jaren 60 en 70 van de 20e eeuw, ontkenden bijvoorbeeld de anti-sekte propaganda de religieuze status van deze bewegingen door ze als ondernemers, subversieve politieke organisaties of hersenspoelende “sekten” te bestempelen. Deze anti-sekte strijd leek zelfs de academische analyse van nieuwe religies te beïnvloeden.¹⁰

Hoewel ze in bepaalde mate geïnformeerd was door anti-sekte propaganda, leek de Zuid-Afrikaanse Onderzoekscommissie die in haar rapport uit 1972 probeerde de religieuze status van Scientology te ontkennen, meer bezig met het benadrukken van bepaalde christelijke veronderstellingen over wat in Zuid-Afrika onder een ware religie zou moeten vallen. Volgens de commissie was de Scientology Kerk geen religie omdat ze de passende verering van een persoonlijke God niet in acht nam. “Hoewel Scientology verklaart een Opperwezen te erkennen”, beweerde de commissie, “noemt ze het nooit als een controlerende kracht of een persoonlijke God die recht heeft op gehoorzaamheid en verering”.¹¹ De ontkenning van Afrikaanse religie door de christelijke missionarissen in de 19e eeuw in herinnering brengend, was deze onthouding van een religieuze status aan Scientology gebaseerd op een bepaalde christelijke veronderstelling ten aanzien van de juiste vorm van verering waaraan geloofsovertuigingen en praktijken geacht worden te moeten voldoen om als een authentieke religie aangemerkt te kunnen worden.

In een gedetailleerd in 1975 gepubliceerd tegenbewijs gaf de gerenommeerde Zuid-Afrikaanse Professor in de Religieuze Wetenschappen, G. C. Oosthuizen, zuur aan dat scientologen gemakkelijker religieuze erkenning van de commissie hadden kunnen verkrijgen “als ze hadden gebogen voor een heilige koe of een aapgod, een olifantgod, een slang of een kikker”.¹²

Aangezien een religieuze manier van leven gezien kan worden als een manier om mens te zijn, is deze ontkenning van de religiositeit van anderen ook een ontkenning van de volledige menselijkheid van andere levende wezens. De kwestie van de definitie van religie is daarom niet alleen een academisch onderwerp. Deze is net zo wezenlijk als de vraag: Wat telt als menselijk wezen?

III. Religieuze Overtuigingen

Op bepaalde momenten leek L. Ron Hubbard de benaming “religie” voor de overtuigingen en praktijken van Scientology te verwerpen. Zo stelde hij ooit dat Scientology “geen psychotherapie is. Ze is een hoeveelheid kennis die, wanneer ze correct wordt gebruikt, het individu vrijheid en waarheid verschaft”.¹³ In dit verband lijkt Hubbard echter onderscheid gemaakt te hebben tussen de formele aspecten van religie, zoals credo's, praktijken of lidmaatschap en de bevrijdende waarheid. Op een dergelijke manier onderscheid maken tussen “religie” en “waarheid” is een algemene religieuze strategie. Zo hield bijvoorbeeld de christelijke theoloog Karl Barth vol dat zijn gospel geen religie was, maar waarheid. Maududi beweerde hetzelfde van de islam, Franz Rosenzweig van het jodendom en Sarvepalli Radhakrishnan van het hindoeïsme. In al deze gevallen hebben religieuze denkers de ultieme betekenis en kracht van hun “waarheid” verklaard door deze te onderscheiden van religie.¹⁴

Hubbard vond ook dat de term, “religie”, mits juist gedefinieerd, gebruikt kon worden om de bevrijdende waarheid van Scientology mee te beschrijven. “Scientology”, verklaarde Hubbard “is een religie in de oudste en meest volledige zin”. Meer dan alleen een “religieuze praktijk” is Scientology echter een “religieuze wijsheid”.¹⁵ Volgens Hubbard kan de term “religie” “heilige leer, wijsheid, kennis van goden, zielen en geesten omvatten”.¹⁶ In deze termen beweerde Hubbard daarom dat Scientology als een religie erkend moest worden.

Hubbard gaf de hindoeïstische, boeddhistische en taoïstische wortels van deze religieuze wijsheid aan. Net als bepaalde vormen van het hindoeïsme, vooral Advaita Vedanta, ondersteunt Scientology de erkenning dat het menselijke zelf de ultieme grootste goddelijke kracht van het universum is. In de sanskrit formule van de Vedanta is *Atman* (het menselijke zelf) *Brahman* (de goddelijke). Net als de boeddhistische praktijken schetst Scientology echter een stapsgewijs traject van bevrijding van onwetendheid, dat herinnert aan het “Achtvoudige Pad” van het boeddhisme. Dit boeddhistische pad gaat door de stadia van goed begrip, toewijding, communicatie, gedrag, manier van leven, inspanning, bewustzijn en meditatie, om een staat van vreugdevolle bevrijding, los van de wereld, te bereiken. Scientology onderscheidt op dezelfde manier een religieus pad, of brug, die de voortgang naar bevrijding aangeeft. Terwijl het boeddhistische pad in principe echter was ontworpen voor een kloosterleven verwijderd van gewone menselijke relaties en bezigheden, heeft het Scientology pad meer gemeen met een taoïstische benadering om in het volle leven spirituele harmonie te bereiken. In taoïstische zin is bevrijding een staat van balans, waarin een menselijk wezen in harmonie is met alle condities van het bestaan. Scientology is erop gericht om eenzelfde harmonie te bereiken.

Om die reden kunnen in de religieuze overtuigingen van Scientology echo's van deze oude Aziatische religies worden gevonden. Hubbard concludeerde echter dat de ultieme doelen van deze religies spirituele bevrijding, kennis en harmonie in de praktijk maar zelden bereikt werden. Nadenkend over zijn Aziatische reizen observeerde Hubbard dat veel mensen weliswaar studeerden maar dat er maar heel weinig ook slaagden. Volgens Hubbard ontbrak het de oude religieuze paden aan het besef van de “noodzaak die nodig is om te slagen”.¹⁷ Een moderne religie, concludeerde hij, moest meer doen dan alleen maar spirituele doelen vaststellen; ze moest in de praktische middelen voorzien om ze te bereiken.

Scientology heeft ook veel overeenkomsten met de alternatieve oude christelijke en Joodse religieuze bewegingen, bekend als gnosticisme. Net als de oude gnostici, onderwijst Scientology dat menselijke wezens in wezen geestelijke wezens zijn met goddelijke zielen van zuiver licht, die verstrikt zijn geraakt in de duisternis van de materiële wereld. In haar kosmologie

onderscheidt Scientology drie basisaspecten van realiteit de levenskracht waarnaar verwezen wordt als *theta*, het Opperwezen, dat ook bekendstaat als Oneindigheid, en het fysische universum van materie, energie, ruimte en tijd, dat weergegeven wordt door de afkorting MERT. Als een verpersoonlijkte vorm van de levenskracht is de menselijke ziel, de thetan, verstrikt geraakt in de krachten van MERT. In de kosmische optiek van Scientology kan de thetan gered worden uit die verstriking in de condities van het fysische universum.

Scientology stelt deze bevrijding van de thetan als een zaak van voortbestaan. Scientology's "Achtvoudige Pad" wordt gevormd door de "Acht Drijfveren" die opeenvolgende stadia van uitbreiding in de basisdrang tot voortbestaan vertegenwoordigen. De eerste vier Drijfveren zijn de "drang tot bestaan" van iemands zelf, de familie, de groep en de mensheid; de volgende twee zijn de drang tot voortbestaan op het niveau van levenskrachten en het fysische universum; en de zevende en achtste Drijfveren vertegenwoordigen het ultieme spirituele voortbestaan op het niveau van zielen en het Opperwezen. Zoals Hubbard stelde: "De voortgang in de richting van voortbestaan op hogere niveaus is eveneens een voortgang in de richting van God".¹⁸ In deze zin geven de Acht Drijfveren een pad aan, niet alleen voor de bevrijding van de ziel van de beperkingen van de fysische wereld, maar ook om een ultieme realisatie van God te bereiken door te bestaan op het niveau van het Opperwezen.

Net als andere religies, heeft de Scientology Kerk een formeel credo, dat haar basisovertuigingen weergeeft. Van dit credo kunnen vier belangrijke aspecten onderscheiden worden. Een: het Scientology credo benadrukt vier basismensenrechten. Deze rechten zijn bindend op elk bestaansniveau en vertegenwoordigen daarom ook de rechten van menselijke zielen als vrije spirituele wezens. Ze hebben allemaal dezelfde en onvervreembare rechten op vrijheid van religie, vereniging, denken, uiting, leven, gezondheid, zelfverdediging en voortplanting. Om de ultieme aard van deze rechten te onderstrepen, bevestigt het credo dat "geen instantie minder dan God de macht heeft om deze rechten, openlijk of heimelijk, op te schorten of terzijde te schuiven". Twee: het credo verwoordt een toewijding aan de religieuze genezing van het menselijk verstand. Die verplichting wordt geformuleerd in de overtuiging dat "de studie van de geest en de genezing van mentaal veroorzaakte ziekten niet aan religie mag worden onttrokken of op niet-religieuze gebieden mag worden toegestaan". Drie: het credo belichaamt een ethische oriëntatie ten opzichte van het leven die inhoudt dat "de mens in wezen goed is". Terwijl die basisgoedheid gerealiseerd wordt in harmonie met anderen, verbieden "Gods wetten" alle handelingen die het voortbestaan van het leven van iemand anders, zijn gezondheid of ziel zouden vernietigen of laten afnemen. Ten slotte verklaart het Scientology credo een verplichting om verlossing te bereiken. "De geest kan gered worden, en", concludeert het credo, "alleen de geest kan het lichaam redden of genezen".¹⁹

De door de Scientology Kerk beloofde verlossing hangt niet af van het geloof in de principes van dit credo. Zoals Hubbard stelde is de kwestie van geloof een van de meest verkeerd begrepen aspecten van religie geweest. Hij maakt onderscheid tussen “gelooven in” iets en het spirituele karakter van “gelooven” op zich. Wanneer iemand “in iets gelooft”, of dat nu een religieus credo, een kerk of een redder is, dan heeft die persoon zijn of haar vrijheid als spiritueel wezen aan de controle van iemand anders overgegeven. “Gelooven in” de overtuigingen van een religie leidt uiteindelijk tot “de opoffering van iemands eigen universum”. Gelooven op zich is echter de spirituele omstandigheid van in harmonie zijn met het universum en met God. In deze bepaalde zin is geloven “een volledige staat van zijn. En onder die omstandigheid zou iemand kunnen bewerkstelligen dat Geloof als zodanig zich binnen zijn eigen universum voordeed, of zou hij mensen in hem kunnen laten geloven.”²⁰ Scientology is erop gericht om dat onvoorwaardelijke geloven te bereiken. Meer dan een kwestie van overtuiging, is dat geloven een bevrijdende kennis die wordt bereikt door een bepaalde handelwijze.

IV. Religieuze Rituelen

Net als alle religies voert Scientology de geformaliseerde, repeterende en bijzondere soorten religieuze handelingen uit waar rituelen uit bestaan. De Scientology rituelen bevatten zeker ceremonies die de vertrouwde praktijken van andere religies in herinnering roepen. Gewijde Scientology geestelijken voeren de door de kerk voorgeschreven riten uit voor huwelijken, doopplechtigheden (in Scientology *naamgevingen* genoemd) en begrafenissen. Ze leiden ook de gewone zondagsdiensten op plaatsen voor verering in Scientology. In de Scientology Kerk zijn deze rituelen echter geen doel op zich. Ze voorzien in formele gelegenheden om de bevrijdende kennis van Scientology te bevestigen. Zoals L. Ron Hubbard verklaarde: “In een Scientology kerkdienst gebruiken we geen gebeden, geen vroomheid of dreigingen van verdoemenis. We gebruiken de feiten, de waarheden en begrippen die in de wetenschap van Scientology zijn ontdekt. We lezen niet uit de Bijbel (en dus ook niet uit de Koran, de Torah of de Vedische Hymnen) en zeggen niet tegen de daar bijeengekomen mensen ‘Dit is iets wat je moet geloven.’”²¹ Nogmaals, de doelstelling van Scientology is niet een toegewijd geloof in een persoonlijke god, een heilige tekst of een religieuze praktijk te bevorderen; de doelstelling is religieuze kennis te bereiken.

De centrale rituele praktijk op het pad naar die bevrijdende kennis staat in de Scientology Kerk bekend als auditing. Afgeleid van het Latijnse *audire*, dat horen of luisteren betekent, wordt auditing gegeven in sessies die gehouden worden tussen een beginnende en een ervaren auditor die zorgvuldig luistert en de vooruitgang bijhoudt. De theorie waarop deze praktijk gebaseerd is, veronderstelt dat menselijke wezens een analytisch verstand hebben, dat informatie verwerkt, en een reactief verstand, dat herinneringen van alle pijnlijke ervaringen

uit het verleden opslaat. Aangezien veel van die ervaringen traumatisch waren, bevat het reactieve verstand veel diepe sporen, of psychologische littekens, waarnaar verwezen wordt als *engrammen*. Deze psychologische hindernissen zijn ingeprent van eerdere ervaringen in het leven, prenatale ervaringen en eerdere levens. Hoewel engrammen ingebed zijn in het reactieve verstand, kunnen ze tot het bewustzijn gebracht en schoongemaakt worden door auditing. In auditingssessies wordt als hulpmiddel een elektronische meter gebruikt, de elektropsychometer of E-meter, om de psychologische lading te meten die met het reactieve verstand verbonden is. In Scientology termen is de E-meter een religieus artefact dat in pastorale counseling sessies wordt gebruikt. Door auditing kunnen engrammen verwijderd worden, wat een staat van zijn tot gevolg heeft waar Scientologen naar verwijzen als Clear.

Hoewel gebaseerd op bepaalde psychodynamische theorieën en methodes, kan auditing gezien worden als een rituele praktijk die kenmerken combineert van religieuze genezing, biecht en meditatie.

Ten eerste kan auditing begrepen worden als rituele genezing. Zoals historicus op het gebied van religie Jonathan Z. Smith eens opmerkte, “een religie die niet geneest, kan niet lang voortbestaan”.²² In de moderne wereld hebben religieuze tradities echter de verantwoordelijkheid voor het genezen van het lichaam en het verstand overgegeven aan een wetenschappelijk medisch beroep. Net als andere “nieuwe religieuze bewegingen” heeft de Scientology Kerk geprobeerd deze religieuze functie van genezing terug te claimen. De praktijken van Scientology zijn vooral gericht op het bereiken van een spirituele genezing die positieve gevolgen kan hebben voor de gezondheid en het welbevinden van het verstand en het lichaam.

Ten tweede: auditing heeft veel van de kenmerken van de religieuze rituelen van biechten. In de rooms-katholieke kerk is de biecht een vertrouwd verschijnsel, waarbij spijt, opbiechten bij een priester en daden van berouw een belangrijke rituele cyclus vormen, maar ook in het boeddhisme komt de biecht als ritueel voor. Volgens de boeddhistische tekst van de *Mahavagga*, moet iemand als hij “zich herinnert dat hij een zonde begaan heeft en weer zuiver wil worden, de zonde die hij begaan heeft, onthullen en wanneer deze onthuld is, zal alles weer goed met hem gaan”.²³ Bij de boeddhistische rituelen vereist daarom een staat van spirituele zuiverheid, die op bepaalde punten lijkt op waar Scientologen naar verwijzen als Clear zijn, het naar boven halen van herinneringen uit het verleden en deze in de biecht onthullen.

Ten derde: de praktijk van auditing, vooral in de gevorderde stadia van “solo-auditing”, herinnert aan meer traditionele religieuze rituelen van meditatie. Bij de boeddhistische praktijk worden bijvoorbeeld vaak rituele hulpmiddelen gebruikt om de aandacht te richten.

Iemand die mediteert, kan zich concentreren op een patroon waar hij naar kijkt, een heilige toon of een ingewikkeld raadsel, om nieuwe helderheid van bewustzijn te bereiken. Meditatie wordt vaak begeleid door een leraar die de voortgang van beginnelingen observeert.

Naast auditing voorziet Scientology in training als een onderwijsprogramma, dat de religieuze dimensie van studeren herstelt. In veel religieuze tradities is het intensief bestuderen van heilige teksten een belangrijk religieus ritueel. Zo wordt in de joodse *yeshiva* bijvoorbeeld het bestuderen van heilige teksten onder supervisie van een Talmoed meester uitdrukkelijk begrepen als een religieuze activiteit met alle kenmerken van ritueel. Op gelijke wijze houdt Scientology training een intensief bezig zijn met heilige teksten in, onder supervisie van een geestelijke, als een belangrijke religieuze activiteit. Net zoals de Scientology Kerk geprobeerd heeft de religieuze functie van genezen te herstellen, zo heeft ze er ook aan gewerkt om de religieuze betekenis van de gedisciplineerde activiteit van studeren te herstellen.

V. Religieuze Ethiek

Alle religies ontwikkelen ethische regels, ethische standaards en ethische waarden die leidend zijn voor het gedrag in de dagelijkse, gewone situaties en omstandigheden van het persoonlijke en sociale leven. De Scientology Kerk heeft ook een religieus ethieksysteem. In een reeks ethische codes zijn richtlijnen voor gedrag geformuleerd: De Code van een Scientoloog schetst de basisprincipes van moreel gedrag; de Auditor's Code voorziet in een ethische gids voor de pastorale praktijk die het gedrag van Scientology geestelijken regelt; en de Erecode geeft ethische idealen weer waar alle scientologen naar kunnen streven. Deze codes regelen niet alleen persoonlijk gedrag, maar worden ook gezien als de basis voor een sociale transformatie die een wereld zonder krankzinnigheid, criminaliteit of oorlog in het vooruitzicht stelt.

Aan deze ethische codes ligt echter een specifieke benadering van religieuze ethiek ten grondslag waarin ethisch gedrag wordt beschouwd als een integraal onderdeel van spirituele groei. Ethisch gedrag wordt beschouwd als een direct gevolg van vooruitgang op de brug naar spirituele bevrijding. In dit opzicht is ethiek daarom nauw verbonden met alle religieuze overtuigingen en rituele praktijken van de Scientology Kerk.

Aannemend dat menselijke wezens van nature goed zijn, erkennen scientologen ook dat ze kwaad kunnen doen. De boosaardige daden die menselijke wezens begaan, worden echter gezien als afwijkingen van de aangeboren goedheid van de menselijke aard. Vanuit dit gezichtspunt is de centrale ethische noodzaak van Scientology het corrigeren van ethische afwijkingen en de oorspronkelijke goedheid van de menselijke geest herstellen. Religieuze ethiek wordt in wezen een kwestie van de oorspronkelijke conditie van ethische harmonie herstellen.

In de geschiedenis van religies, hebben religieuze ethieksystemen zich niet alleen op bepaalde daden gericht. Ze hebben niet alleen bepaalde daden verboden, zoals liegen, diefstal of moord en andere voorgeschreven. In plaats daarvan heeft religieuze ethiek zich gericht op wat gemoedsgesteldheden van verlangen genoemd kunnen worden. In de traditie van het christendom formuleerden middeleeuwse theologen bijvoorbeeld een standaardlijst van de Zeven Doodzonden trots, boosheid, lust, luiheid, begeerte, gulzigheid en jaloersheid. Deze zonden betroffen echter geen speciale handelingen; ze waren gemoedsgesteldheden van verlangen die menselijke wezens van God wegleidden. Zoals de Italiaanse dichter Dante Alighieri in zijn *Goddelijke Komedie*, verklaarde, waren deze zonden zeven verschillende vormen van dezelfde “verkeerd gerichte liefde”.²⁴ Volgens Dante vervreemde verkeerd gericht verlangen menselijke wezens van de goddelijke liefde die de hemelse harmonie van de hemelse sferen orkestreerde. Religieuze ethiek hing daarom helemaal af van het transformeren van spirituele dissonantie in spirituele harmonie.

De boeddhistische ethiek heeft op gelijke wijze de Drie Doodzonden vastgesteld: de emoties van lust, begeerte en boosheid die ook als vormen van verlangen gezien kunnen worden. In dit geval is verkeerd gericht verlangen niet in harmonie met de zuiverheid en vrijheid van de boeddhistische aard. Zowel de christelijke als de boeddhistische tradities hebben religieuze ethiek daarom gezien als een kwestie van de menselijke verlangens in harmonie brengen met een spiritueel ideaal.²⁵

De ethiek van Scientology is gebaseerd op eenzelfde analyse van de relatie tussen dissonantie en harmonie in menselijke gemoedsgesteldheden van verlangen. Deze ethische analyse wordt het duidelijkst geformuleerd in de Toonschaal. Op een schaal van nul tot veertig worden op de Toonschaal de spirituele gemoedsgesteldheden in kaart gebracht waar verschillende handelingen uit voortkomen. Onderaan de schaal zijn de zeer lage gemoedsgesteldheden van verlangen apathie, wanhoop zo dicht bij de dood, dat ze geen basis voor ethisch handelen bieden. Een beetje hoger belemmeren de gemoedsgesteldheden, zoals angst, boosheid en vijandigheid de vrijheid die nodig is om een ethisch leven te leiden. In het volgende gebied blijkt vooruitgang op de schaal uit het gaan van conservatisme door sterke interesse in het leven heen naar een staat van opgewektheid. Nu wordt ethisch gedrag mogelijk. De ruimte voor ethisch handelen, neemt echter exponentieel toe naarmate de schaal omhoog gaat door gemoedsgesteldheden van enthousiasme, esthetische deelname en uitbundigheid heen om dan aan te komen bij de hogere niveaus die de bron van alle handelingen en de opperste Sereniteit van Zijn weergeven.

De Toonschaal biedt daarom termen om de relatieve dissonantie of harmonie van menselijke gemoedsgesteldheden van verlangen te beoordelen ten opzichte van de spirituele idealen van Scientology. Zoals L. Ron Hubbard het zei: “Naarmate men de Toonschaal afdaalt, zou men kunnen zeggen dat er een steeds grotere dissonantie in theta geïntroduceerd wordt. ...” “Naar analogie van de muziek zou men kunnen zeggen dat de toon een steeds minder zuivere en harmonieuze vibratie werd en zelf steeds valser werd.”²⁶ In de religieuze ethiek van Scientology hangt ethisch handelen daarom af van het herstellen van de menselijke geest in zijn oorspronkelijke staat van spirituele harmonie.

VI. Religieuze Ervaring

Volgens historicus van religies Mircea Eliade wordt de oudste vorm van religieuze ervaring gevonden in de praktijken van het shamanisme. Met het gebruik van wat Eliade “oude technieken van extase” noemde, komen sjamanen in een staat van trance, beweren dat ze uit hun lichaam gaan en gebruiken de door hun buitengewone ervaringen verkregen kracht om het lichaam, het verstand en de geest te genezen.²⁷ Wereldwijd heeft de sjamaan in lokale kleinschalige inheemse religies de standaard vertegenwoordigd om de aard van religieuze ervaring mee te definiëren.

Zoals antropoloog Felicitas Goodman²⁸ beweert, hebben de technieken van de sjamaan echter niet alleen de oudste maar ook de langst aanhoudende en blijvende soort religieuze ervaring teweeggebracht, namelijk die van de trance. Door een verscheidenheid aan technieken – meditatie, gebed, zingend bidden, zingen, dansen, en zo verder – hebben religies de trance-ervaring opgewekt en bevorderd. Volgens Goodman vertegenwoordigen staten van trance de gemene deler die de basis is van alle religieuze ervaringen. Volgens Goodman wekken alle religies bewust of onbewust trance-ervaringen op.

Hoewel de Scientology Kerk bepaalde “technieken van extase” gebruikt, de procedures en processen waarnaar verwezen wordt als haar “religieuze technologie”, houdt de kerk consequent vol dat de door deze praktijken opgewekte religieuze ervaringen niet verkeerd geïnterpreteerd moeten worden als trance. In tegenstelling tot de ongeloofwaardige beweringen van anti-sekte propaganda, hebben deze technieken bovendien geen relatie met processen als hypnose of “hersenspoeling”.²⁹ In plaats daarvan zijn de in de Scientology Kerk gebruikte technieken gericht op het ervaren van een grotere helderheid van spiritueel bewustzijn.

Voor Scientology is religieuze ervaring in wezen een kwestie van begrip bereiken. De aard van begrip wordt voorgesteld als een driehoek, de ARC-driehoek, die drie onderdelen bevat: Affiniteit, Realiteit en Communicatie. Als de eerste hoek van deze driehoek geeft Affiniteit de

mate van intimiteit, affectie of liefde aan die in relatie tot iemand anders wordt gevoeld. De tweede hoek, Realiteit, geeft een overeenstemming tussen personen aan over wat in een bepaalde situatie het geval lijkt te zijn. Op de derde hoek definieert Communicatie de uitwisseling van ideeën. Als het belangrijkste deel van deze ARC-driehoek kan duidelijke communicatie voorzien in de basis om tussen personen affiniteit en wederzijdse overeenstemming over de realiteit te creëren. Aangezien alle drie de aspecten van begrip met elkaar verband houden, wordt de ARC-driehoek beschreven als groeiend, naarmate het begrip toeneemt. Als een formule om de aard van begrip te begrijpen, werkt de ARC-driehoek als een maatstaf van toenemend bewustzijn.

Religieuze ervaring in Scientology neemt door een reeks gradiëtniveaus toe. Na de noodzakelijke “verlichtingen” van de conditionering van het reactieve verstand bereikt te hebben, kan iemand de staat van Clear zijn bereiken. Volgens de Scientology Kerk: “De volledige glans van de staat van Clear heeft nergens in de in onze cultuur bekende geschriften een vergelijkbare beschrijving”.³⁰ Net als mystieke ervaringen in het algemeen kan de ervaring van Clear zijn daarom beschreven worden als onbeschrijflijk, als een staat van bewustzijn die woorden te boven gaat. Net als bij mystieke ervaringen wordt die staat van bewustzijn echter gekenmerkt door een verhoogd bewustzijn waarin nieuwe kennis en inzicht worden verkregen.

Boven de staat van Clear voorziet Scientology in technieken om zelfs nog hogere niveaus van spirituele vrijheid en bekwaamheid te bereiken. Als Opererende Thetan, wordt van iemand die deze hogere niveaus ervaart, gezegd dat hij “Bewust en willend oorzaak is over Leven, Denken, Materie, Energie, Ruimte en Tijd”.³¹ Aan de Opererende Thetan worden buitengewone bekwaamheden toegeschreven. Net als een sjamaan, wordt een Opererende Thetan bijvoorbeeld geacht in staat te zijn geestelijk bewustzijn te ervaren onafhankelijk van het fysieke lichaam. Op deze hogere niveaus is de belangrijkste bekwaamheid die een Opererende Thetan terugkrijgt echter het ervaren van oneindigheid. Door die ervaring krijgt iemand kennis over onsterfelijkheid en vrijheid van de cyclus van geboorte en dood. De door de Opererende Thetan vertegenwoordigde spirituele kennis, vrijheid en kracht zijn het ultieme doel van de Scientology religie. Deze bekwaamheden vertegenwoordigen in wezen het hoogtepunt van een religieuze zoektocht naar spirituele verlossing en onsterfelijkheid.

VII. Religieuze Organisatie

De Moederkerk van Scientology werd op 21 juli 1955 in Washington, DC, geformeerd als een religieuze vereniging voor “de verspreiding van het religieuze geloof, bekend als Scientology, en om als kerk te fungeren voor de religieuze verering van dat geloof”. In de daaropvolgende 30 jaar is de Scientology Kerk enorm uitgebreid en een wereldreligie geworden. Net als alle religies, is

de Scientology religie gevestigd in specifieke plaatsen van verering. De sociale organisatie van de internationale Scientology Kerk is gebaseerd op een hiërarchie van vijf verschillende soorten religieuze centra.

Een: Scientology missies verzorgen introductie services en auditing tot het niveau van Clear. Hoewel missies zich vooral bezighouden met het bereiken van mensen die Scientology niet kennen, zijn ze ook bevoegd om alle basis “routes naar de Brug” te leveren. Wanneer een missie groot genoeg wordt, kan ze een kerk worden.

Twee: Scientology Kerken leveren alle auditing, training, en andere religieuze diensten die in de missies beschikbaar zijn. Kerken bieden echter ook gevorderde training voor auditors en zijn bevoegd om geestelijken te wijden. Er worden gewone zondagsdiensten gehouden.

Drie: Saint Hill Kerken en Advanced Organizations zijn religieuze centra voor gevorderde auditing en training. Gelokaliseerd in Sussex, Kopenhagen, Los Angeles en Sydney, specialiseren deze centra zich in de religieuze technologie om de eerste niveaus van Opererende Thetan te bereiken.

Vier: de Flag Service Organization, gelokaliseerd in Clearwater, Florida, is het spirituele hoofdkwartier van de Internationale Scientology Kerk. Het centrum verzorgt alle religieuze diensten van Scientology, met inbegrip van de hogere niveaus van training als Opererende Thetan en het hoogste trainingsniveau voor auditors.

Vijf: de Flag Ship Service Organization, die haar diensten levert aan boord van de *Freewinds*, een 135 meter lang schip met het Caraïbisch gebied als thuisbasis, is het enige Scientology centrum dat het hoogste niveau van auditing biedt. Daarnaast biedt de Flag Ship Service Organization speciale cursussen en religieuze plaatsen voor spirituele vooruitgang.

Deze hiërarchie van religieuze centra functioneert onder de autoriteit van de Moederkerk in Los Angeles, de Church of Scientology International. Verantwoordelijk voor het behouden en verspreiden van de Scientology religie, heeft de Church of Scientology International verscheidene onderafdelingen gevestigd. Golden Era Productions produceert en verspreidt een grote verscheidenheid aan publicaties, films, en opnames. Twee drukkerijen – Bridge Publications in Los Angeles en New Era Publications in Denemarken – regelen de publicatie van de boeken van L. Ron Hubbard. Hoewel ze op een moderne bedrijfsstructuur lijkt, dient deze kerkelijke organisatie de religieuze belangen door overal ter wereld toezicht te houden op het behoud en de uitbreiding van de Scientology religie.

Toegewijd aan het conserveren van de heilige geschriften en religieuze leerstellingen, registreert en superviseert het Religious Technology Center het gebruik van de handelsmerken en copyrights van Scientology. Door het bewaken van de orthodoxie van de religie, handhaaft het Religious Technology Center de zuiverheid van haar leerstellingen en stelt zeker dat het beheer van de kerk op een ethische basis wordt gevoerd.

Buiten de hiërarchie van de kerk werd in 1982 de Church of Spiritual Technology gevestigd om het voortbestaan van de religie zeker te stellen door de geschriften van L. Ron Hubbard te conserveren op onvergankelijke materialen. Erop wijzend dat deze geschriften beschouwd worden als heilige geschriften, heeft de Church of Spiritual Technology verschillende bewaarmethoden ontwikkeld, met inbegrip van het graveren van Hubbard's teksten op roestvrij stalen platen die in titanium containers moeten worden opgeborgen en zo het permanente voortbestaan van de oprichtingsdocumenten van de Scientology religie garanderen. Zo heeft de Church of Spiritual Technology de verantwoordelijkheid genomen om de heilige geschriften van Scientology te beschermen tegen "elke denkbare catastrofe zodat toekomstige generaties, zelfs rondzwervende stammen van wilden, over duizenden jaren de geschriften hebben om de religie te laten herleven".³²

Naast het conserveren en verspreiden van haar religieuze technologie, heeft de Scientology Kerk een reeks publieke diensten ontwikkeld op het gebied van drugsrehabilitatie, hervorming van criminelen, het leiden van zaken en onderwijs. Narconon voorziet in diensten en ondersteuning om het drugsgebruik te verminderen; Criminon werkt met veroordeelde criminelen om ervoor te zorgen dat ze niet opnieuw de gevangenis in moeten; het de Weg naar een Gelukkig Leven programma ondersteunt de ontwikkeling van persoonlijke moraliteit en sociale ethiek; en Applied Scholastics voorziet in onderwijsprogramma's voor studie- en leermethodes. Door deze en andere programma's breidt de Scientology Kerk haar religieuze missie uit tot sociale diensten.

De kern van de Scientology Kerk blijft echter haar religieuze missie. Zoals L. Ron Hubbard bedoelde, is Scientology overal ter wereld gevestigd op basis van een religieuze organisatie. Niet alle "nieuwe religieuze bewegingen" zijn er zo blij mee dat ze als religies aangemerkt worden. Transcendente meditatie, opgericht door Maharishi Mahesh Yogi, hield bijvoorbeeld vol dat ze geen religie was; ze was een seculiere organisatie die een zuiver wetenschappelijke techniek voor stressvermindering bood.³³ Scientology is echter altijd duidelijk geweest over haar status als een religieuze organisatie. Die status is overal ter wereld bevestigd door regeringen die de kerk dezelfde wettelijke erkenning en belastingvrijstellingen hebben toegestaan als alle religies worden toegekend.

VIII. Scientology in Zuid-Afrika

In Zuid-Afrika probeerde de apartheidsregering begin jaren 70 van de 20e eeuw de Scientology Kerk haar religieuze status te onthouden. De door de regering ingestelde onderzoekscommissie betoogde dat Scientology niet als een “ware kerk” erkend moest worden, omdat ze zogezegd de Bijbel niet als het Woord van God predikte, ze geen “stevige doctrine” van zonde en verlossing propageerde en Christus niet als de enige redder van de mensheid uitriep. Hoewel deze Onderzoekscommissie besloot geen aanbeveling te doen om Scientology te verbieden, concludeerde ze niettemin dat het de Scientology Kerk ontbrak aan de “heiligheid” die nodig was om in Zuid-Afrika tot kerk of religie gerekend te worden.³⁴

Ironisch genoeg weigerde deze officiële commissie de legitimiteit te erkennen van een religieuze beweging die Zuid-Afrika haar steun had aangeboden. Zoals de Scientology Kerk in haar antwoord aan de commissie opnam, waren de kerk en haar grondlegger “actief geweest in het verdedigen van de Zuid-Afrikaanse zaak”.³⁵ Terwijl de Scientology Kerk in principe een non-politieke religie was, een kerk open voor mensen van alle politieke overtuigingen of banden, had L. Ron Hubbard uitdrukkelijk zijn steun verklaard voor Zuid-Afrika in haar strijd tegen het internationale communisme. “Waarschijnlijk de enige natie op aarde met de wil om de subversie in Zuid-Afrika echt te bevechten”, had Hubbard in 1961 geschreven. In plaats van een militaire oplossing bood Hubbard echter de religieuze technologie van de Scientology Kerk aan. “Om dit tij te keren”, vermaande hij, “gebruik E-meters, geen geweren”.³⁶

Nadat hij in het begin van de jaren 60 door Zuid-Afrika gereisd had, ontwikkelde L. Ron Hubbard een blijvende interesse in het land en zijn bevolking. Zoals in het standaard referentiewerk voor de Scientology Kerk wordt opgemerkt, “Na zijn bezoek aan Zuid-Afrika in het begin van de jaren 60 voorspelde hij een enorme maatschappelijke omwenteling en een strenge scheiding tussen de zwarte en blanke gemeenschappen. Om een potentiële ramp af te wenden, raadde hij maatregelen aan en verschaft de technologie die het grote zwarte bevolkingsdeel van het land in staat zou stellen te leren lezen en schrijven.”³⁷ Tegelijk met de wettelijke erkenning van Scientology in 1975, vormde de kerk een filiaal van haar Applied Scholastics International programma, dat geïntroduceerd werd als “Education Alive”, om haar studietechnieken in Zuid-Afrika beschikbaar te maken. Volgens de Scientology Kerk: “In Zuid-Afrika hielpen deze programma’s meer dan twee miljoen kansarme zwarte Afrikanen hun leervermogen te verbeteren, lang voordat de muren van apartheid geslecht waren of de wereld het zelfs maar opgemerkt had”.³⁸

Tijdens de hele periode van apartheid was de kerk actief betrokken bij campagnes tegen de schending van mensenrechten van mensen met een andere ontwikkeling, namelijk het Bantu onderwijs en de beroepsgroep op het gebied van geestelijke gezondheid. Zoals de kerk betoogde, diende de psychiatrie de belangen van apartheid door de rassenscheiding goed te praten en de racistische onderdrukking van zwarte Zuid-Afrikaanse mensen te versterken. De kerk streed om de onmenselijke behandeling van zwarte patiënten in psychiatrische ziekenhuizen vast te stellen en openbaar te maken. Hoewel deze campagne de kerk in conflict bracht met de apartheidsregering, werden haar zorgen over racisme in de Zuid-Afrikaanse beroepsgroep op het gebied van geestelijke gezondheidszorg herhaald door de Wereld Gezondheidsorganisatie, die in 1977 opmerkte dat “op geen enkel ander medisch gebied in Zuid-Afrika de verachting van de persoon, gevoed door racisme, nauwkeuriger geportretteerd wordt dan in de psychiatrie”.³⁹ De tegenstand van de kerk tegen psychiatrie komt voort uit haar credo, dat de religieuze basis van geestelijke gezondheid en genezing bevestigt. In de Zuid-Afrikaanse context was deze tegenstand echter duidelijk gericht tegen het endemisch racisme, dat de psychiatrie tijdens de apartheid leek te doordrenken.

Door deze religieuze en onderwijskundige initiatieven heeft de Scientology Kerk haar plek onder de religies van Zuid-Afrika gevestigd. In de afgelopen jaren is de kerk een actieve deelnemer in de Zuid-Afrikaanse afdeling van de World Conference on Religion and Peace.⁴⁰ Bij het opstellen van een richtlijn over de rechten en verantwoordelijkheden van religieuze organisaties in Zuid-Afrika, werd de WCRP gesteund door de betrokkenheid van de kerk bij religieuze vrijheid. In een nieuw Zuid-Afrika heeft de Scientology Kerk daarom haar positie binnen het rijke patroon van religieuze diversiteit van het land ingenomen.

Volgens filosoof William James heeft elke religie een therapeutische bedoeling. Elke religie diagnosticeert de basisproblemen van de menselijke gesteldheid, of dat probleem nu zonde, onwetendheid, lijden, vervreemding of onderdrukking genoemd wordt, en stelt een remedie voor.⁴¹ De Scientology Kerk is een therapeutische religie die het probleem van de menselijke gesteldheid diagnosticeert en voorziet in speciale technieken van spirituele genezing en een toegepaste religieuze filosofie, ontworpen om dat probleem te genezen.

Hoewel Scientology vaak beschreven wordt als een “nieuwe religieuze beweging”, is ze eigenlijk niet nieuw. Zoals we gezien hebben, bestaat Scientology in Zuid-Afrika al 40 jaar. Begin jaren 80 voorspelden sommige sociologen en historici van religies het verval van Scientology. Ze betoogden dat de kerk het moeilijk zou krijgen om het overlijden van haar grondlegger te boven te komen; dat haar religieuze “wetenschap” ouderwets zou worden door veranderende

gemeenschappelijke gebruiken; en dat haar spirituele “therapie” “marktaandeel” zou verliezen aan een toenemende concurrentie.⁴² In de tussenliggende jaren zijn deze voorspellingen van de ondergang van Scientology echter niet bevestigd. Als een religie die zowel oud als nieuw is, is de Scientology Kerk religieuze aspiraties blijven bieden die overal ter wereld aanhangers hebben gekregen. De Scientology Kerk verdient tenminste een voortgezette erkenning en aandacht als een religie in Zuid-Afrika.

DAVID CHIDESTER

Professor in Godsdienstwetenschappen

IX. Referenties

1. Scientology Kerk, *A Description of the Scientology Religion* (Los Angeles: Church of Scientology International, 1993): 2.
2. E. B. *Primitive Culture*, 2 vols. (Londen, John Murray, 1920): I:424; Emile Durkheim, *The Elementary Forms of the Religious Life*, trans. Joseph Ward Swain (New York: The Free Press, 1965): 62. Een nuttige multidimensionale “kaart” voor de bestudering van religie werd ontwikkeld door Ninian Smart; zij deed dit in een aantal publicaties, met inbegrip van *The Religious Experience of Mankind* (Glasgow: Collins, 1971); *The Science of Religion en the Sociology of Knowledge* (Princeton: Princeton University Press, 1973); *The Phenomenon of Religion* (London: Macmillan, 1973); en *Worldviews: Crosscultural Explorations of Human Beliefs* (New York: Charles Scribners, 1983). Voor verdere discussie over het definiëren van religie, zie David Chidester, Gordon Mitchell, Isabel Apawo Phiri, en A. Rashied Omar, *Religion in Public Education: Options for a New South Africa* 2e editie. (Cape Town, UCT Press, 1994).
3. Emile Benveniste, *Indo-European Language and Society* (trans.) Elizabeth Palmer (London: Faber and Faber, 1973; orig. editie 1969): 522.
4. J. T. van der Kemp, “An Account of the Religion, Customs, Population, Government, Language, History, and Natural Productions of Caffraria”, *Transactions of the {London} Missionary Society*, Vol. 1 (Londen: Bye & Law, 1804): 432.
5. W. M. Eiselen, “Geloofsvorme van Donker Afrika”, *Tydskrif vir Wetenskap en Kuns* 3 (1924/25): 84.
6. Peter Harrison, *‘Religion’ and the Religions in the English Enlightenment* (Cambridge: Cambridge University Press, 1990): 39.
7. David A. Pailin, *Attitudes to Other Religions: Comparative Religion in Seventeenth- and Eighteenth-Century Britain* (Manchester: Manchester University Press, 1984).
8. F. Max Müller, *Introduction to the Science of Religion* (Londen: Trübners, 1873).
9. Naast het hierboven genoemde werk van Harrison en Pailin zijn ook recente weergaves van de historische opkomst van de moderne termen “religie” en “religies” verzorgd door Peter Byrne, *Natural Religion and the Nature of Religion: The Legacy of Deism* (Londen:

- Routledge, 1989); J. Samuel Preus, *Explaining Religion: Criticism and Theory from Bodin to Freud* (New Haven: Yale University Press, 1987); Eric J. Sharpe, *Comparative Religion: A History*, tweede editie (La Salle, Illinois: Open Court, 1986); en Michel Despland en Gerard Vallée (eds.) *Religion in History: The Word, the Idea, the Reality* (Waterloo, Ont.: Wilfrid Laurier University Press, 1992). Voor verdere achtergronden, zie Wilfred Cantwell Smith, *The Meaning and End of Religion* (New York: Macmillan, 1962); Michel Despland, *La religion en Occident: Evolution des idées et du vécu* (Montreal: Fides, 1979); en Ernst Feil, *Religion: Die Geschichte eines neuzeitlichen Grundbegriffs vom Frühchristentum bis zur Reformation* (Göttingen: Vandenhoeck en Ruprecht, 1986). Voor een analyse van de historische totstandkoming van de termen “religie” en “religies” in Zuid-Afrika, zie David Chidester, *Savage Systems: Colonialism, Religion, and Comparative Religion in Southern Africa* (Charlottesville: University Press of Virginia, in 1996 uitgegeven).
10. Over de anti-sekte beweging, zie David Bromley en Anson D. Shupe, *The New Vigilantes: Deprogrammers, Anti-Cultists, and the New Religions* (Beverly Hills, California: Sage, 1980). In academische analyses, kunnen anti-sekte beweringen opnieuw verschijnen in theoretische modellen die de nieuwe religies als psychopathologisch, handelsondernemingen of sociale afwijkingen afschilderen. Zie William Sims Bainbridge en Rodney Stark, “Cult Formation: Three Compatible Models,” in Jeffrey K. Hadden en Theodore E. Long, eds., *Religion and Religiosity in America* (New York: Crossroad, 1983): 35–53.
 11. G. P. C. Kotzé, et al., *Report of the Commission of Inquiry into Scientology for 1972* (Pretoria: Government Printer, 1973): 208.
 12. G. C. Oosthuizen, *The Church of Scientology: Religious Philosophy, Religion, and Church* (Johannesburg: Church of Scientology, 1975): 11.
 13. L. Ron Hubbard, *Het Ontwikkelen van Menselijke Vermogens: Een Handboek voor Scientologen*, 351.
 14. Voor een voorbeeld van deze benadering, zie Hendrik Kraemer, *The Christian Message in a Non-Christian World* (Londen: Edinburgh House Press, 1938).
 15. L. Ron Hubbard, *Phoenix Lectures* (Edinburgh: Publications Organization World Wide, 1968): 35.

16. *Ibid.*, 13.
17. *Ibid.*, 11.
18. L. Ron Hubbard, *De Wetenschap van het Voortbestaan: Voorspelling van Menselijk Gedrag*, 488.
19. L. Ron Hubbard, *Scientology 0-8: Het Boek met Basisbeginselen*, 410.
20. L. Ron Hubbard, *Scientology 8-8008*, 121.
21. L. Ron Hubbard, *Ceremonies van de Moederkerk van Scientology*, 7.
22. Jonathan Z. Smith, "Healing Cults," *New Encyclopaedia Britannica, Macropaedia*, vol. 8 (Chicago, 1977): 685.
23. Henry Clarke Warren, trans., *Buddhism in Translations* (New York: Atheneum, 1979): 405.
24. Morton Bloomfield, *The Seven Deadly Sins: An Introduction to the History of a Religious Concept* (East Lansing: Michigan State University Press, 1967).
25. Over dissonantie en harmonie in religieuze ethiek, zie David Chidester, *Patterns of Action: Religion and Ethics in a Comparative Perspective* (Belmont, Calif.: Wadsworth, 1987): 67-105.
26. L. Ron Hubbard, *De Wetenschap van het Voortbestaan*, 46.
27. Mircea Eliade, *Shamanism: Archaic Techniques of Ecstasy*, trans. Willard R. Trask (Princeton: Princeton University Press, 1964).
28. Felicitas Goodman, *Ecstasy, Ritual, and Alternative Reality: Religion in a Pluralistic World* (Bloomington: Indiana University Press, 1988); *Where the Spirits Ride the Wind: Trance journeys and other Ecstatic Experiences* (Bloomington: Indiana University Press, 1990).

29. Voor een analyse die de bewering ontkracht dat nieuwe religies zich met “hersenspoeling” bezighouden, zie David Bromley en James Richardson, eds., *The Brainwashing/Deprogramming Controversy: Sociological, Psychological, Legal, and Historical Perspectives* (New York: Edwin Mellen Press, 1983); en Dick Anthony, “Religious Movements and Brainwashing Litigation: Evaluating Key Testimony,” in Thomas Robbins and Dick Anthony, eds., *In Gods We Trust: New Patterns of Religious Pluralism in America*, tweede editie (New Brunswick, New Jersey: Transaction, 1990): 295–325.
30. Church of Scientology, *What Is Scientology?: De Uitgebreide Referentie over de Snelst Groeiende Religie ter Wereld* (Los Angeles: Bridge Publications): 245.
31. *Ibid.*, 274.
32. Scientology Kerk, *Een Beschrijving van de Scientology Religie*, 8.
33. David Chidester, *Patterns of Power: Religion and Politics in American Culture* (Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, 1988): 239–41.
34. Kotzé, *Report of the Commission of Inquiry*, 209.
35. Church of Scientology, *Antwoord op het Rapport van de Onderzoekscommissie: “The Missing Report”, ter informatie van de Parlementsleden* (Johannesburg: Church of Scientology, 1973): 41.
36. Geciteerd in *Ibid.*, 43.
37. Church of Scientology, *What Is Scientology?*, 527.
38. Church of Scientology, *Referentiegeds voor de Scientology Religie: Antwoorden op de Meest Gestelde Vragen door de Media* (Los Angeles: Church of Scientology International, 1994): 22.
39. Citizens Commission on Human Rights, “Psychiatry and South Africa”, *Creating Racism: Psychiatry’s Betrayal in the Guise of Help* (Los Angeles, CCHR, 1995): 18.

40. Klippies Kritzinger, ed., *Believers in the Future* (Cape Town: World Conference on Religion and Peace, South African Chapter, 1991).
41. William James, *The Varieties of Religious Experience* (New York: Macmillan, 1961): 393.
42. Roy Wallis, "Hostages to Fortune: Thoughts on the Future of Scientology and the Children of God," in David G. Bromley and Phillip E. Hammond, eds., *The Future of New Religious Movements* (Macon, Georgia: Mercer University Press, 1987): 80–84; Robert Ellwood, "A Historian of Religion Looks at the Future of New Religious Movements," in *ibid.*, 249–50; Benton Johnson, "A Sociologist of Religion Looks at the Future of New Religious Movements," in *ibid.*, 253–56.

